

Sámi allaskuvla
Sámi University College

OAHPPOPLÁNA

Davvisámegiela lohkanbadjeoahppu

30 oahppočuoggá

1. OAHPPOOVTTADAGA NAMMA

Davvisámegiela lohkanbadjeoahppu
Dárogillii: Nordsamisk semesteremne
Suomagillii: Pohjoissaamen lukukausiopinnot
Engelagillii: Semester Course in North Sami Language

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

Oahppoovttadaga koda: DSALBO

Viidodat: 30 oahppočuoggá

Oahpu lágideapmi: Oahppu lágiduvo ollesáiggeoahppun ovttá lohkanbajis dahje oasseáiggeoahppun guovtti lohkanbajis. Oahpahus addojuvvo čoaggánemiin. Čoaggánemiid gaskkas studeanttat barget iešheanalís ja gulahallet gaskaneaset ja oahpaheddjiiguin luohká digitála oahppolanjas.

3. OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Oahppu addá gelbbolašvuoda lohkaohhtit sámegiela bachelorgráda dahje eará oahpuid Sámi allaskuvllas. Oahppu lea oassin bachelorgrádas, muhto ii čiekŋudanfágan, iige atte oahpahangelbbolašvuoda.

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Ohcci galgá leat čađahan Sámi allaskuvlla sámegiela álgokursa 2 dahje vástideaddji oahpu eará oahppoásahusas. Jus lea eahpečielggas, man dási máhttu ohccis lea, de Sámi allaskuvla lágida ohccái giellageahččaleami.

5. OAHPAHUSGIELLA

Davvisámegiella.

6. SISDOALLU

Oahpu ulbmilin lea ahte studeanta háhká nu buori čálalaš ja njálmmálaš sámegiela máhtu, ja sámegiela teorehtalaš máhtu, ahte sáhtta oahpu maŋŋil álgit allaskuvlla- ja universitehtadási fágaoahpuide. Davvisámegiela lohkanbadjeoahpus studeanta oahpásnuvvá sámegiela giellaoahpa vuodđoáššiide. Teakstalohkama bokte son oahpásnuvvá sámi čáppagirjjálašvuhit ja áššeteavsttaide ja nanne iežas praktihkalaš ja teorehtalaš giellamáhtu.

Giellaoahppa

- oahpásnuvvat sátneluohkáide, sojahanluohkáide ja sátneráhkadeapmái
- oahpásnuvvat cealkkatiippaide, váldo- ja oalgecealkagiidda, cealkkalahtuide ja cealkkačoavdimii

Teakstalohkan

- guorahallat čáppagirjjálaš ja áššeteavsttaid sihke giela ja sisdoalu dáfus

Geavatlaš giellageavaheapmi

- hárbhallat ságastallat beaivválaš ja fágalaš áššiid birra
- hárbhallat ovdanbuktit bargguid njálmmálaččat
- hárbhallat čállit iešguđetlágan teavsttaid
- oahpásnuvvat hupmangiela ja čállingiela erohusaide
- oahpásnuvvat giellagáhttema vuodđoáššiide

7. OAHPPANJOKSOSAT

Máhttu ja diehtu

Studeanta

- dovdá vearbaid ja nomeniid sojahanvuogádaga
- dovdá sátneráhkadeami válđoáššiid
- dovdá cealkkačoavdima válđoáššiid
- diehtá guovddáš sámi girječálliid ja sin deháleamos teavsttaid

Gálggat

Studeanta

- máhtta hupmat njuovžilit sihke beaivválaš ja muhtun fágalaš áššiid birra
- ipmirda sihke iežas guovllu ja davvisámegiela válđohupmanguovlluid suopmaniid
- máhtta lohkat njuovžilit čáppagirjjálašvuoda teavsttaid ja áššeteavsttaid
- máhtta čállit čoahkkáigeasu čáppagirjjálaš teavsttas dahje áššeteavsttas, maid lea lohkan dahje gullan
- máhtta analyseret álkes sátnehámiid
- máhtta čoavdit álkes cealkagiid
- máhtta čilget njuovžilit iežas sániiguin dakkár čáppagirjjálaš dahje áššeteavstta sisdoalu, maid lea lohkan dahje gullan

Oppalaš gelbbolašvuolta

Studeanta

- máhtta atnit sámegiela mánggalágan diliin sihke njálmmálaččat ja čálalaččat
- ipmirda mánggalágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid
- máhtta giellaoahpa vuodđoáššiid
- dovdá sámi girjjálašvuodahistorjjá válđoáššiid

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Logaldallamat, njálmmálaš ja čálalaš hárjehusat, joavkobarggut, geatnegahtton barggut.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Studeanta galgá leat ožžon dohkkehuvvot 20 geatnegahtton barggu (čállošiid, hárjehusaid ja/dahje eará čálalaš ja njálmmálaš bargguid) ovdal go beassá eksámenii. Geatnegahtton bargguid fáttát ja áigemearit sohppojuvvojit fágaoahpaheddjiiguin.

10. EKSÁMEN

Eksámenis leat guokte oasi: čálalaš ja njálmmálaš oassi. Guđa (6) diimmu čálalaš eksámenis iskojuvvojit kandidáhta čálalaš giellamáhttu, čálalaš giela ipmárdus ja máhttu lohkanmeari birra. Njálmmálaš eksámenis iskojuvvojit kandidáhta njálmmálaš giellamáhttu, njálmmálaš giela ipmárdus ja máhttu lohkanmeari birra. Njálmmálaš eksámen bistá sullii 30 minuhta. Čálalaš eksámen galgá leat dohkkehuvvon ovdal go studeanta beassá njálmmálaš eksámenii. Čálalaš eksámen deaddá $\frac{2}{3}$ ja njálmmálaš eksámen $\frac{1}{3}$ loahpalaš árvosánis.

Eksámenat árvvoštallojuvvojit ECTS-vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja E lea vuolimus ceavzinárvosátni. F-árvosátni mearkkaša, ahte ii leat ceavzán.

11. LEA GO PRIVATISTTAIN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN OAHPU?

Ii leat.

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čjuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis, ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13. LOHKANMEARRI

Lohkanmearmi lea sullii 1000 siiddu.

Giella

- Pope, Kirsten & Sárá, Máret (2012): *Eatnigiella. Giellaoahpu váldogirji*. 2. hápmi, 3. deaddileapmi. Kárášjohka: Davvi Girji. (296 s.)
- Nickel, Klaus Peter & Sammallahti, Pekka (2011): *Nordsamisk grammatikk* s. 539–540, 662–671. Kárášjohka: Davvi Girji. (12 s.)
- Ijäs, Johanna & Turi, Else R. (2009): *Sánit teakstan. Cealkkaoahppa ja giellagáhtten*. Gielas gillii, mielas millii 7. Kárášjohka: Davvi Girji. (64 s.)
- Jernsletten, Per (1998): *Hála ja čále ná. Njálmmálaš ja čálalaš giellageavaheapmi*. Gielas gillii, mielas millii 5. Kárášjohka: Davvi Girji. (130 s.)

Čáppagirjjálašvuotta

- Larsen, Anders (1912 [2008]): *Beaive-álgu*. – Jalvi, Pedar & Larsen, Anders: *Sátneáiddu* s. 48–106. Kárášjohka: Davvi Girji. (59 s.)
- Marastat, Mihkkal (1992): *Darjeskáiddi čiehká*. Guovdageaidnu: DAT. (80 s.)
- Sokki, Risten (1996): *Bonán bonán soga suonaid. Jeg tvinner tvinner slektas sener*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag. (57 s.)
- Valkeapää, Nils-Aslak (1985): *Ruoktu váimmus -dikta*. – Valkeapää, Nils-Aslak: *Ruoktu váimmus*. Guovdageaidnu: DAT. (10 s.)
- Oskal, Sara Margrethe (2010): *Dál ja dalle*. – Oskal, Sara Margrethe & Vest, Jovvna-Ánde & Eira, Inga Ravna & Nystad, Ritva: *Dál ja dalle* s. 7–26. Kárášjohka: Davvi Girji. (20 s.)
- Vest, Jovvna-Ánde (1992): *Čáhcegáddái nohká boazobálggis* s. 78–87. Kárášjohka: Davvi Girji. (10 s.)
- Olsen, Inger Margrethe (1995): *Giegat guhkket*. – Olsen, Inger Margrethe: *"Giegat guhkket" ja "Skoavdnji" dramaohpahusas* s. 8–42. Guovdageaidnu: Beaivváš Sámi Teáhter ja Sámi Oahpahusráđđi. (36 s.)
- Eira, Inga Ravna (2006): *Gii lea johttisápmelaš?; Mun oahpaheaddjin; Mun ja dihtor; Mun ja hotellet*. – Solbakk, John Trygve (doaim.): *Sátneuojit*. Kárášjohka: Čálliidlagáduš ja NRK Sámi Radio s. 15–28. (14 s.)
- Eriksen, Kati (2006): *Álgoálbmoteadni; Etnostreassa; Okta álbmot*. – Solbakk, John Trygve (doaim.): *Sátneuojit*. Kárášjohka: Čálliidlagáduš ja NRK Sámi Radio s. 38–43. (6 s.)
- Helander, Nils Øivind (2006): *1.; 2.; 3.; 4.; 5.* – Solbakk, John Trygve (doaim.): *Sátneuojit*. Kárášjohka: Čálliidlagáduš ja NRK Sámi Radio s. 55–64. (10 s.)
- Hætta, Issát Sámmol (2006): *Gelddolaš ođđasat; Golahanservodat; Máilmmi buoremus riika; Spábbačiekčan*. – Solbakk, John Trygve (doaim.): *Sátneuojit*. Kárášjohka: Čálliidlagáduš ja NRK Sámi Radio s. 73–81. (9 s.)

Saba, Isak (1906): *Sámi soga lávlla*.

http://www.samediggi.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=198&Itemid=240&lang=davvi (18.9.2012) (1 s.)

Buljo, Karen Marie Eira (1994): *Goađástallan ja luondduávdnasat* s. 32. Guovdageaidnu: Sámi Oahpahusráđđi. (1 s.)

Gaup, Káren Elle (2001): *Girjjo-Gárjjo. Muitalusat, máidnasat, sátnevádjaset, árvádusat ja diiddat* s. 133–138. Kárášjohka: Davvi Girji. (4 s.)

Turi, Johan (1910 [2010]): *Muitalus sámiid birra* s. 118–120. Kárášjohka: ČálliidLágádus. (3 s.)

Sara, Nils M. (2002): *Movt áigi lea rievdan* s. 37–40. Kárášjohka: Davvi Girji. (4 s.)

Vuolab, Kerttu 2002: Mii máinnasteaddjiid manjisboahhtit. – *Stálu ja gufihttariid máilbmi*. Sámi musea Siidda mánáid siiddut Interneahras.

http://www.siida.fi/maahisweb/sapmi/sa_tieto_kertoijen.html (18.9.2012) (9 s.)

Gaski, Harald & Solbakk, Aage (doaim.) (2003): *Joddi lea buoret go oru – sámi sátnevádjasiid vejolaš mearkkašupmi otne*. Kárášjohka: ČálliidLágádus. (20 s.)

Áššeteavsttat

Gaski, Harald (1998): *Čálagovat. Sámi girjjálašvuodahistorjá*. Gielas gillii, mielas millii 8. Kárášjohka: Davvi Girji. (69 s.)

Rasmussen, Torkel (1998): *Sámi guovttegielatvuotta*. Gielas gillii, mielas millii 9. Kárášjohka: Davvi Girji. (47 s.)

Helander, Kaisa Rautio (1991): Suoivandievás Beaivvášvárrái – báikenamat sámi máilmmis. – Gaski, Harald & Solbakk, John Trygve (doaim.): *cafe Boddu. Essayčoakkáldat 1* s. 62–73. Kárášjohka: Davvi Girji. (12 s.)

Hirvonen, Vuokko (1995): Sámi nissonat – teavsttain ja čállin. – Gaski, Harald & Solbakk, John Trygve (doaim.) *cafe Boddu. Essayčoakkáldat 2* s. 45–54. Kárášjohka: Davvi Girji. (10 s.)

Skaltje, Mai Lis (2005): Sámiid árbevirolaš máhttu, diehtu ja vierut. – *Sámis 1/2005* s. 27–32. (6 s.)

Gaski, Harald (2005): Čáppa vai fága? – muhtun čuoggát fágagirječállima historjái. – *Sámis 1/2005* s. 5–8. (4 s.)

Svane, Ann-Britt Olsen (2005): Sámegeiel girjjit – čihkkon vai almmuhuvvon dokumeanttat? – *Sámis 1/2005* s. 10–12. (3 s.)

Lohkanmearrái gullet maid hárbjehusat ja eará materiála, mii adnojuvvo oahpahusas.

Veahkkeneavvut

Sámi-dáru-sámi sátnegirji. Samisk-norsk-samisk ordbok. (2003). Kárášjohka: Davvi Girji.

Svonni, Mikael (2012): *Davvisámi–ruođa, ruođa–davvisámi sátnegirji. Nordsamisk–svensk, svensk–nordsamisk ordbok*. Kárášjohka: ČálliidLágádus.

Sammallahti, Pekka (1993): *Sámi-suoma-sámi sátnegirji. Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja*. Ohcejohka: Girjegiisá.

Sammallahti, Pekka & Nickel, Klaus Peter (2006): *Sámi-duiskka sátnegirji. Deutsch-saamisches Wörterbuch*. Karasjok: Davvi Girji.

Nickel, Klaus Peter & Sammallahti, Pekka (2008): *Duiskka-sámi sátnegirji. Saamisch-deutsches Wörterbuch*. Karasjok: Davvi Girji.

Nickel, Klaus Peter & Sammallahti, Pekka (2011): *Nordsamisk grammatikk*. Kárášjohka: Davvi Girji.

Magga, Ole Henrik (1980): *Giellaoahppa. Jietna-, hápme- ja cealkkaoahppa oanehaččat čilgejuvnon*. Dieđut 3/1980. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.

Oahpa! Romsa: Romssa universitehta/The University of Tromsø. <http://giellatekno.uit.no/oahpa/index.html> (18.9.2012)

risten.no. Sámediggi. <http://www.risten.no/exist/risten/index.html?locale=se> (18.9.2012)